

Domači glasovi

Stev. 17.

Lienz, sreda 30. januarja 1946.

Leto 2.

KAJ BO PRINESLO LETO 1946

Angleška revija "Spectator" je 28.12.1945. objavila zanimiv in pregleden članek o svetovnem političnem položaju. V vpletku se članek glasi:

"Izgledi niso ravno najboljši; vendar vsi glede tega niso enotnega mišljenja. Že 6 mesecev je bilo minulo od zloma Nemčije, a ozračje je bilo še vedno napeto kakor med vojno. Vendar lahko upamo na nekaj manjših bistvenih popuščanj. Nered v Evropi se polagoma spreminja v red, povsod pa vladata veliko pomanjkanje in beda. Obnova sveta zavisi samo od sporazuma velikih treh; toda do moskovske konference se velesile še niso bile sporazumele. Sovjetska zveza gre svojo lastno pot, ker ima svoje posebne razloge v Perziji in vodi močno propagando proti Turčiji. Francija je razbila slogo glede vprašanja o nadzorstvu nad Nemčijo, ker je proti temu, da more samo zavezniško nadzorstvo prinesiti zadovoljive zaključke. Državljanska vojna na kitajskem še tli in vsak čas se lahko razvname v nov plamen. Boji v Indoneziji se nadaljujejo.

Temni oblaki zakrivajo obzorje: morda izide v letu 1946 sonce. To je ena stran današnje politične slike. Ali k sreči obstoji tudi druga. Poglejmo za eno leto nazaj. Z nezmanjšano silo je divjala vojna v Evropi in v Aziji. Ni bilo dvoma, da bo Nemčija poražena, ker so se zaveziške sile izkrcale in prišle do Rena. Ali prav pred letom dni je Rundstedtova armada poskušala zlomiti zavezniško armado in se prebiti do Antwerpna. Nemci so pomnožili svoje napade z V - oročjem. A čim je bila vojna z Nemčijo zaključena, so zavezniki računali z gverilsko vojno v bavarskih gozdovih. Prav tako so mislili, da bo vojna z Japonsko trajala še dve leti. Lahko rečemo, da je preteklo leto bilo eno najgločilnejših v zgodovini. Zavezniki so zmagali in napadalec je strt.

Sedaj pa čaka Evropa, da jo bodo nanovo zgradili, a to bo mogoče le, če bodo njeni upravitelji kos svoji nalogi. In na to vprašanje nimamo še odgovora. Res je, da gre položaj na slabše, ali morda se le obrne. Tu in tam lahko opazimo znake izboljšanja. Upravni stroj v Nemčiji se polagoma zboljšuje in lakota je premagana. Treba se je bati bolezni, ki pa k sreči še niso izbruhnile. Nacisti so politično zlomljeni, pravitako pruski junckerji. Isto usodo doživljajo nemški veleindustrijalci, ki so s svojim denarjem vzdrževali nacional-socializem in opremili nemški vojaški stroj. Vsega tega ne moremo imenovati mir, ker bo treba pred obnovo Evrope marsikaj še pojasniti.

Takšna je danes slika Nemčije. In čeprav so izgledi zelo majhni, se vendar položaj ne more poslabšati. UNRRA - največja človekoljubna organizacija, ki jo je kdajkoli videl svet - je preprečila lakoto v Nemčiji in pomagala obnoviti življenje v Jugoslaviji in v Avstriji. -

Ako bodo zun. ministri treh velesil (angl. amer. in sovjetski) našli možnost za sodelovanje; ako bo amer. kongres odobril posojila in ako bo organizacija Združenih narodov ustvarila pravo podlago za dobro voljo in rostopanje z napadalci - ako bodo ti trije pogoji izpolnjeni, potem lahko svet upa na mir. Ti pogoji pa še niso izpolnjeni. Kajti zun. ministri se morajo prej sporazumeti, predno se položaj v Evropi popravi.

Razpravljanje s Sovjetsko zvezo je izredno težak posel, ker se zdi, da smatra ona ozračje nereda za podlago razgovorov, ki naj

ustvarijo red. Za časa razgovorov v Moskvi je sovjetsko časopisje izražalo dvome in kritiziralo britansko upravo v različnih zasedenih področjih. Objavili so sovjetske zahteve proti Turčiji. Sovjetska zveza misli, da bo na ta način izboljšala svoj položaj. To končno še ni tako hudo, ali zelo otežkočuje sporazumevanje, če sovjetski zunanji minister noče uporabljati normalnih diplomatskih korakov. Upanje je, da bo UNO uspela. Narodi morajo dokončno odobriti dogovor iz San Francisca. Gotovo obstoje razlike v mišljenju. Saj če tega ne bi bilo, bi organizacija kmalu zaspala. Gotovo je, da se bodo morale države odreči delu svoje suverenitete, ako hočemo doseči popolno sodelovanje. Važno je tudi delo gospodarskega odbora org. združenih narodov pa tudi varnostnega sveta, ki bi mogel takoj razpelagati z zadovoljivo vojaško silo v slučaju, da bo treba brezobzirno posredovati. Ko bo vse to doseženo, se bo svet lahko nadejal boljših dni v letu 1946."

MIR NA BALKANU ?

Pariški list "Samedi Soir" je proti koncu novembra objavil sledeči članek svojega posebnega dopisnika:

"V Atenah se danes samo o tem govori, da ...."

Čudovite vesti prihajajo in se zbirajo v informacijskem uradu grške prestolnice.

Četniki so napadli... Velika ofenziva v Bosni... 200.000 mož... Ali bo Tito odstopil?

Vesti.... vesti.... Na meji tajna premikanja. Videl sem tam ljudi čudne zunanosti, kakor cestni razbojniki. Ali so to prosluli četniki? V daljavi odjeknejo streli. Vse kakor da je vojna. Največjo pozornost vzbujajo neštene kolone tovornih avtomobilov, ki se vzpenjajo po izvoženih in prašnih cestah proti severu.

Bil sem na potovanju v gorah blizu meje. S stene doli sem opazil eno takih kolon, ki se je ustavila blizu koč prav ob meji. V istem trenutku se je pojavila z druge strani globelki kolona mežgov. Nemirno vrvenje okrog avtomobilov, pojavijo se težki zaboji, ki jih naložijo na mežge. Čim je vrsta natovorjenih mežgov krenila po klanecu, sem se sklonil čez skale in mogel čitati na zabojih: UNRRA - konzerve. Črna borza? "Zdravo, tovariši..." odgovora ni.

Prebivalci bližnje grške vasi so najbrž dobro informirani. Tako natovarjanje ni redka stvar. Ali kar se vsebine zabojev tiče, enostavno molčijo. "Črna borza?" vprašam. "Ne vem." Tak je odgovor.

Dva dni pozneje mi nek Albanec šepne:

"Se vam ne zdi, da so bili zaboji nekam težki za konzerve?"

"No, in?" vprašam,

Deset tisoč drahm za revolver... 40.000 ali 3 zlati šterlingi za strojnico... Zaboji so nabito polni...

"Za koga?"

Albanec skomigne z rameni:

"Mihajlović!"

KJE JE MIHAJLOVIĆ? Mihajlović! Nevidni general, zakleti sovražnik maršala Tita, ki ga prikazuje ljudstvu kot fašista, vojnega zločinca, ki je zaslužil smrtno kazen.

Razen srbskih nacionalistov se zbirajo pod Mihajlovićevo zastavo hrvaški demokrati in katoličani, ki jih je razsrdila Titova protikršćanska gonja. In še Mačkova Seljačka stranka - kakor pravijo partizanci-tajno podpira ta pokret, tako da raste število Mihajlovićevih pristavev iz črny v dan.

Kje se skriva Mihajlović? V Črni gori, v Bosni? Ni gotovo da je tam v Jugoslaviji? Pravijo, da nekje med Belgradom in Atensom, kjer se videli v Atenah, kjer ima mnogo prijateljev.

Toda Mihajlovič ni edina skrivnostna oseba tega novega odpora. Samo tri od 12 njegovih častnikov glavnega štaba so Titovci ujeli in ustrelili po oni znani komediji sojenja, ki so ga prenašali po belgrajskih zvočnikih. A ostalih 9 še vedno straši.

V Grčiji sem srečal dr. Jasinskega, enega od Mihajlovičevih poveljnikov. On je tisti, ki je v Budimpešti vzpostavil stik med partizani in Madžari. Priznal mi je, da so Mihajlovičeve čete danes odlično opremljene. Napadi na italijanska in nacistična skladišča so bili kronani z uspehom. Potem pa še orožje, ki so ga poslali zavezniki med vojno - in oprema je bila izpopolnjena.

"Kaj ne bom nikoli videl teh slavnih četnikov?" ga vprašam.

"Evo jih", ter pokaže slike.

"Pa to so vendar "Tommy-ji"! vzkliknem.

"Kaj še, pravi četniki so to."

"In nosijo angleške uniforme?"

"Zanimivo, kajne?"

Ali bo Tito dovolj močan, da bo prisilil na kolena bivšega načelnika štaba kralja Petra?

"V Grčiji pričakujejo", mi je dejal nek član nacionalne stranke, ki je dobro poučen glede jugoslov. vprašanja, "da bo Belgrad prva prestolnica, ki se bo iztrgala iz objema Sovjetov."

PAPEŽ JE IZDAL NOVO OKROŽNICO

V spomin na 350 letnico združitve rutenske Cerkve z Rim. kat. Cerkvijo je sv. oče izdal posebno okrožnico, Okrožnica, ki je datirana s 23. dec., - obletnica tega dogodka - se začenja z besedami "Orientales omnes ecclesias" (vse vzhodne cerkve) in je razdeljena na tri poglavja.

Prvo poglavje popisuje zgodovino združitve rutenske Cerkve s katoliško. Drugo pridobitve in koristi, ki jih je s tem rutenska Cerkev dobila, tretje pa opisuje versko preganjanje, ki sedaj divja nad Rutenci, ki so pod sovjetsko oblastjo. Tako-le pravi papež:

"Ta obletnica bi morala biti vesele, pa je žalostna in polna trpljenja. Razmere, v katerih žive rutenski katoličani, napolnjujejo naše srce z bridkostjo. Z največjo grenkobo v srcu slišimo, kako v pokrajinah, ki jih je pred kratkim zasedla Sovjetska zveza naše drage rutenske brate in sestre zaradi njihove vernosti in zvestobe kruto preganjajo in jih silijo, da postanejo nezvesti sv. materi Cerkvi. Rutenska duhovščina nam je poslala pismo, kjer se nam pritožuje, da je sv. Cerkev v Vzhodni Ukrajini, kakor se te pokrajine zdaj imenujejo, v težkem položaju in da je vsem škofom in duhovnikom prepovedano opravljati bogoslužje.

Te žalostne vesti so nas tem huje zdale, ker smo na pogodbi zagotovili, ki so jih dali predstavniki raznih narodov, ko je vojna v vsej svoji besnosti še divjala, da ne bodo napadali nobene vere, upali, da bo katoliški Cerkvi po vsem svetu zagotovljen mir pa tudi svoboda, posebno še, ker je katoliška Cerkev vedno in povsod povdarjala in učila pokorščino postavnim oblastem."

AVSTRIJCI "VOLKSDEUTSCHE" IN SUDETSKE NEMCE LEPO SPREJEMAJO. - Dotok beguncev nemške narodnosti iz sosednjih dežel v Avstrijo je vedno večji. Tito izganja Volksdeutsche in z njimi druge, zlasti petitijski ljudje, ki ma niso po gođu. Kot so se prej sprejemali kot Volksdeutsche, sedaj jih sprejemajo z petitijskimi ljudmi, kot pa so nas, ki smo se uprli pred komunizmom

le iz načelnih razlogov. Iz Češko-slovaške prihajajo sudetski Nemci, ki so avstrijskim Nemcem vsekakor bolj pri srcu kot begunci drugih narodnosti, katerih je Avstrija - pravzaprav tisti deli, ki so pod angleško, ameriško in francosko zasedbo - polna. Razumljivo je, da postaja ob vedno večjem dotoku nemških preseljencev prisotnost drugih beguncev Avstrijcem vedno

bolj nadležnejša in želja, iznebiti se jih, vedno glasnejša. Saj je menda samo na Štajerskem, kar je je pod britansko zasedbo, vseh beguncev okrog 80.000, čeprav jih je po taboriščih le 17.000. Torej jih več kot 60.000 stane zasebno pri ljudeh. Marsikak avstrijski Nmec bi se zdaj rad iznebil nadležnega "tujca", da bi sprejel pod streho Nemce iz Sudetov ali iz Titovine.

SKORAJ 95.000 JUGOSLOVANOV OSTALO V NEMCIJI. - Zavezniška komisija za bivše vojne ujetnike in internirance je objavila število ljudi, ki se zaradi nenormalnih razmer v njihovi domovini nočejo vrniti domov. Na ozemlju, ki ga kontrolirajo ameriške, angleške in francoske čete, je 839.950 takih Poljakov. -- Druga najmočnejša skupina so Jugoslovani, od teh največ Srbov. Ta skupina šteje 94.373 vojn.ujetnikov in internirancev - brez tistih, ki žive v Avstriji. (Iz "Rodoljuba".)

ZAGREBSKI MESTNI SVET je daroval 30.000 dinarjev Društvu za kulturno sodelovanje s Sovjetsko zvezo.

PARISKI DNEVNIK "DERNIER PARIS" je v začetku januarja objavil obširen članek pod naslovom "Kaj se godi v Jugoslaviji?", v katerem opisuje predvsem preganjanje katoliške cerkve v Titovi republiki. Odgovoril mu je komunistični list "Humanite", ki trdi, da so vse vesti o verskem "preganjanju v Jugoslaviji" grde laži. Te vesti da izvirajo iz Severne Italije in iz Trsta. Francoski časnikar Magnon da je pred kratkim obiskal Jugoslavijo, a pravi, da predvideva nova jugosl.ustava popolno svobodo Cerkvi in da so katoličani na Hrvaškem in Sloveniji volili 96 % za Tita. "Humanite" napada tudi vati-kanske diplomate, ki da ščitijo duhovnike kolaboracioniste.

FASIZEM SKUSA DVIGNITI GLAVO. (Daily Telegraph 15.I.1946). Zdi se, da so v Italiji odkrili njegov glavni stan. V

zvezi s tem so prijeli dva nemška častnika na južnem Tirolskem, o katerih sumijo, da sta voditelja tega gibanja. Vse kaže, da so to organizacijo ustanovili že pred zlomom Nemčije z namenom, da bi vodila podtalni odpor, ko bo nemška vojaška moč zlomljena. Graziani je bil določen za voditelja te organizacije. Ko so zavezniki Grazianija ujeli, je zavzel njegovo mesto Scorza, tajnik fašistične stranke, kateremu se je pred kratkim posrečilo v obleki jezuitskega patra izmuzniti se skozi prste policije. V Vicenzi so zaprli 16 ljudi, še več pa pripravili. Priznanja so odkrila obširno organizacijo. Policija je našla radijsko oddajno postajo in arhiv ter obširno kurirsko mrežo.

BELGRAJSKI RADIJO je 23. t. m. poročal: Koroški nacisti zdaj odkrito preganjajo Slovence. Pri nekem napadu na koroške Slovence v neki koroški vasi so sodelovali tudi koroški oročniki. Slovenci, ki so napadalce spoznali, so jih takoj javili oblastem, a te niso ničesar ukrenile proti njim. -

VPREŽNO ŽIVINO MOBILIZIRAJO. Kakor je belgrajski radijo 23. t.m. javil, je poljedelsko minist. izdalo naredbo, po kateri se vsa vprežna živina, ki je v posesti zasebnikov, lahko mobilizira za skupne državne koristi.

PALICA IMA DVA KONCA. - Med Avstrijci se vedno bolj oglašajo tudi zahteve, naj bi Avstrija v zameno za "Volksdeutsche", ki jih je Tito pognal v Avstrijo, izgnala Titu naklonjene koroške Slovence.

DOBRO SO ZAČELI. - Pred posebnim senatom pri Vrhovnem sodišču Hrvaške, ki je bilo postavljeno 31.dec.1945 se je morala še istega dne zagovarjati Josipa Mondekar iz Zagreba zaradi prikrivanja racioniranega blaga. Sodišče jo je obsodilo na smrt, trajno izgubo državljanstva ter zaplembo vse imovine (Lj.pr.4.I.)

=====